

Протокол № 89
засідання Ради Нотаріальної палати України,
що проведено дистанційно, в режимі «он-лайн»

м. Київ

«25» січня 2022 року

Прийняли участь члени Ради НПУ:

*Марченко В.М., Кирилюк О.Ю.,
Суханова Т.О., Кузьміч Н.В.,
Бунякіна О.В., Бельдєй М.І.
Заріцька Є.О., Парамонов О.В.,
Масловець Л.С., Кіцула О.М., Дерун
К.А., Козаєва Н.М., Балик Т.М.,
Пульний С.М., Пилипенко Ю.П.,
Нехимчук К.Б., Спірідович А.М.,
Бернацька І.М., Ворошина Л.В.,
Пивовар В.А., Самощенко О.А.,
Годованний О.В., Оксанюк А.А.,
Терещенко М.Є., Блауш Н.З.,
Коваленко В.В., Войтовський В.С.,
Бадахов Ю.Н.*

Запрошені:

*Виконавчий директор
Долгова З.М.*

Головуючий: **В.М. Марченко**

Секретар: **Н.М. Козаєва**

Засідання розпочато о 10 год.00 хв.

Засідання Ради НПУ проведено в робочому порядку у відповідності до пункту 5.13 Статуту НПУ в режимі «он – лайн» (доведення порядку денного, погодження проекту рішення Ради НПУ за допомогою технічних засобів – телефону, електронної пошти).

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Задля невідкладного обговорення та прийняття рішення, **пропонується** включити до Порядку денного «он-лайн» засідання Ради НПУ наступне питання:

1. Про деякі питання щодо застосування Постанови Кабінету Міністрів України № 1444 від 29 грудня 2021 року та Порядку реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату, затвердженого цією постановою (Доповідач: **Президент Марченко В.М.**)

СЛУХАЛИ: Президента НПУ **Марченка В.М.** «Про деякі питання щодо застосування Постанови Кабінету Міністрів України № 1444 від 29 грудня 2021 року та Порядку реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату», затвердженого цією постановою (далі- Постанова № 1444).

Марченко В.М. зазначив, що питання запровадження електронної системи нотаріату постійно перебуває в центрі уваги НПУ. Ми неодноразово надавали до Мін'юсту свої пропозиції щодо формування моделі Електронної системи е-нотаріату, частина з яких була врахована, а інша-ні. Прийняття Постанови №1444 викликало неоднозначну реакцію нотаріальної спільноти. Але ми маємо йти в ногу з часом, щоб своєчасно впливати на процеси, що стосуються професії.

Тому, для спільного відпрацювання окремих положень Постанови № 1444 та задля прийняття необхідного рішення членам Ради НПУ були направлені відповідні матеріали, це :

- 1) лист НПУ №70/5 від 14.12.2021;
- 2) звернення відділення НПУ в м. Києві (вх.№ 2/5 від 17.01.2022);
- 3) звернення Комісії НПУ з питань інформатизації, цифрової трансформації та запобігання кіберзлочинності (вх.№ 2/6 від 17.01.2022);
- 4) зміни до Постанови №1444 та Порядку реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату, запропоновані НПУ;

5) проект звернення до Міністерства юстиції (у редакції *Першого віце-президента НПУ Кирилюк О.Ю.*);

б) Напрацювання Комісії НПУ з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності з наступними додатками:

- *Зміни до Постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1444 «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату» (порівняльна таблиця),*

- *Зміни до Порядку реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1444 «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату» (порівняльна таблиця),*

- *Правовий аналіз щодо окремих питань реалізації Постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 №1444 «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату»;*

- *Проект звернення НПУ.*

Вказані матеріали йдуть додатками до цього протоколу.

Марченко В. М. зазначив, що НПУ висловила свою чітку позицію щодо електронної системи е-нотаріату в листі від 14.12.2021 до Міністерства

юстиції. Наші зауваження повністю впливають з підписаного Меморандуму, а також положень ЗУ «Про нотаріат».

Зокрема, це має бути електронна система е-нотаріату, а не окремі бази електронних реєстрів.

Створення е-нотаріату повинно здійснюватися в межах діючих норм ЗУ «Про нотаріат», тому етапи її створення та впровадження в промислову експлуатацію не можуть бути раніше внесення відповідних змін до Закону України «Про нотаріат».

Також ми окремо наголосили, що програма повинна готуватися з урахуванням положень норм статей 8, 8-1 ЗУ «Про нотаріат».

По тексті Постанови №1444 ми підкреслили, що завданням проекту може бути лише створення та підготовка до впровадження е-нотаріату.

Відзначили, що НПУ є функціональним адміністратором робочого місця нотаріуса та електронного реєстру нотаріальних дій.

Додатково відзначили, що технічний адміністратор працює відповідно до технічного завдання, складеним та погодженим НПУ та Міністерством юстиції.

Звернули особливу увагу, що технічний адміністратор забезпечує безперебійну роботу системи е-нотаріату, без доступу до документів, які містять нотаріальну таємницю.

Доповнили, що функціональний адміністратор, в тому числі, погоджує архітектуру (структуру) підсистем; бере участь у тестуванні підсистем, прийняття в технічну експлуатацію систем та підсистем е-нотаріату у відповідності до технічного завдання.

Позиція НПУ у цьому питанні чітка і незмінна. Е-нотаріат можливо будувати виключно за участю з НПУ, виключно на законодавчій основі, з додержанням статті 8 Закону України «Про нотаріат» та забезпечення захисту нотаріальної таємниці. При чому ніякої Дії і ніяких інших ресурсів бути не може.

Надважливим для нас залишається зберегти паперову форму нотаріального документа, особливо це стосується першого примірника документа та правовстановлюючого документа, на підставі якого нотаріус вчиняє нотаріальну дію.

Також нам е-нотаріат має будуватися в PDF форматі, тобто спочатку документ створюється в паперовій формі, а вже потім формується в електронній версії.

Отже, в пріоритеті залишається збереження паперової форми нотаріального документа, а уже потім - його електронна версія.

Зауважу, що з урахуванням останніх подій, навіть Голова Верховної Ради України висловився за збереження паперових носіїв в роботі Верховної Ради.

Хочу також нагадати, що Меморандумом, укладеним НПУ з Мін'юстом закріплено розроблення та впровадження Електронної системи е-нотаріату в Україні, яке має базуватися виключно на засадах законності та збереження нотаріальної таємниці.

Пропоную почати обговорення порядку денного та висловити свою думку.

Якщо ніхто не заперечує, то для обговорення доцільно буде брати за основу проект звернення, напрацьований Комісією НПУ з аналітично - методичного забезпечення нотаріальної діяльності.

ВИСТУПИЛИ: Кирилюк О.Ю. повідомила, що ознайомила з усіма матеріалами, які підготувала Комісія НПУ з аналітично- методичного забезпечення нотаріальної діяльності. Вважаю, що все досить добре розписано і цілком підтримую всі ті пропозиції, але є декілька редакційних правок до порівняльної таблиці. Вони не суттєві, але слова «електронна система е-нотаріату» по тексту у деяких пунктах необхідно привести у відповідність.

Марченко В.М. прийнято, візьмемо до уваги і опрацюємо.

Кирилюк О.Ю. загалом я вважаю, що звісно нікуди нам не подітися від загальної цифровізації, тому ми повинні активно брати участь в її написанні та створенні. Саме для того, щоб ми могли вплинути на цю ситуацію і зберегти нотаріальний документ.

І в першу чергу, все потрібно робити із забезпеченням захисту нотаріальної таємниці. Це, в свою чергу, убезпечить насамперед громадян. Адже ми бачимо, як особливо в останні дні, знову відбувся виток інформації в Дію.

Потрібно, в першу чергу убезпечити людей від шахрайських дій та рейдерства. Якщо зараз зламують реєстри ДРРП, то про яку захищеність електронної системи е-нотаріату можна говорити.

Я вважаю, що це питання на рівні національної безпеки держави.

Ми маємо наполягати не тільки на тому, що має бути дотримання статті 8 Закону «Про нотаріат», але й на тому, що документи мають бути захищені та убезпечені від загального доступу та зламів. І це має відбуватися на законодавчій основі, після внесення змін до закону.

То ж повторюся, я цілком погоджуюся з напрацюваннями Комісії, і коли наші правки та пропозиції будуть почуті і задіяні, то тільки тоді можна вже розпочинати обговорення впровадження е-нотаріату. Нам, як нотаріусами важливо відстоювати паперові носії і оригінальні підписи. Якщо до нас не дослухаються, то надалі потрібно буде продумувати наші подальші дії.

Марченко В.М. зазначив, що перш ніж е-нотаріат запусниться в промислову експлуатацію, його будуть ретельно тестувати, і це буде відбуватися для нотаріусів на добровільній основі - хто виявить бажання.

В першу чергу необхідно ретельно відпрацювати діловодство, статистичну звітність систему захисту каналів взаємодії з органами влади, пошти та інше, щоб не було неприємностей.

Дерун К.А. зазначила, що після прийняття Постанови №1444 думки нотаріусів Київської області з приводу е- нотаріату значно різнилися. Тому це питання було обговорено на правлінні відділення в Київській області, де було висловлено загальну думку про його підтримку та готовність входити в процес створення е-нотаріату, оскільки е-нотаріат неминучий.

Самий важливий аргумент, що цією Постановою №1444 порушено умови впровадження е-нотаріату. Я повністю підтримую звернення НПУ про неможливість експериментального проекту без внесення змін до Закону України «Про нотаріат».

Моя пропозиція взяти за основу Меморандум. Має бути покрокова і тісна співпраця з НПУ. Крім того, потрібно обов'язково залучити міжнародні зв'язки і взяти до уваги напрацювання електронного нотаріату інших держав. Велику роль на міжнародному полі нотаріату віддано НПУ.

Погоджуюся з усіма пропозиціями, і думаю нотаріуси Київської області також мене підтримують.

Марченко В.М. в МСЛН почали змінюватися керівні посади і тому дуже змінився вектор не тільки на предмет електронного нотаріату, але й дистанційного вчинення нотаріальних дій, від повного несприйняття того, що потрібно йти в ногу з часом та змінами і максимально все враховувати, щоб нотаріат зберіг свою участь та вплив на ці процеси.

Войтовський В.С. зазначив з приводу міжнародної діяльності НПУ та звернень до міжнародних організацій.

Насамперед хотілося б, щоб більше оприлюднювали та висвітлювали інформацію, над чим працює команда Комісії НПУ з міжнародного співробітництва, очолювана Бедновим О.

Моя пропозиція, здійснити переклад даної Постанови №1444, вона не велика, і, по аналогії з тим, як акти парламенту направляються до Венеційської комісії на вивчення, направити відповідним листом до МСЛН з проханням їх розглянути дану Постанову №1444 та надати висновки, про що сьогодні затвердити відповідне звернення.

Також хотів би звернути увагу членів Ради НПУ на сам процес, що стало передумовою сьогоднішнього засідання, а саме процеси та підходи, які відбуваються в НПУ по підготовці, проходженню цього законопроекту.

Я вважаю неприйнятним, що члени Ради були практично усунуті від підготовки даної Постанови №1444 і підготовки НПУ звернення та порівняльних таблиць тощо. Це не обговорювалося з членами Ради, хоча Рада була і в вересні, і в грудні.

Я вважаю, що якби такі обговорення і напрацювання мали місце, то ми не те, щоб тепер не гасили цю пожежу, а навіть не допустили б її з самого початку.

Це мої побажання по поліпшенню роботи, щоб члени Ради залучалися до співпраці з НПУ.

Далі було звернення до НПУ від відділення НПУ у м. Києві про напрацювання звернення на скасування цієї Постанови №1444, або хоча б відтермінування її вступу в дію/набрання чинності.

І в тому вигляді, в якому вона є зараз, ця Постанова №1444 не може бути застосована жодним чином. На її основі можна робити тільки якісь технічні напрацювання, і в будь-якому випадку не вводити її промислову експлуатацію.

Я пропоную сьогодні прийняти рішення щодо Постанови №1444 *(Відповідно до Положення про інформацію НПУ, затвердженого Радою НПУ 15.02.2017 року цей абзац не оприлюднюється у протоколі).*

Марченко В.М. по робочим моментам ми спільно відпрацьовуємо всі варіанти. Звернення щодо скасування має право на життя, ми впишемо цей пункт і винесемо його на голосування.

Масловець Л.С. зазначила, що повністю підтримує колег та надзвичайно добре напрацьовані Комісією НПУ з аналітично- методичного забезпечення нотаріальної діяльності матеріали.

Члени правління Відділення НПУ в Запорізькій області на своєму засіданні обговорили недоліки Постанови №1444.

Тому підтримую пропозицію про те, що запровадження в промислову експлуатацію Постанови №1444 має відбуватися після внесення змін до Закону України «Про нотаріат».

Марченко В.М. зазначив, що в першу чергу ми завжди намагаємося донести депутатам, що піклуємося не про себе, а про громадян в цілому.

Нехимчук К.Б. Шановні колеги, хочу зазначити що мав розмову з фахівцем ІТ, який безпосередньо працює в США. Як виявляється, їх там застерegli, що вони на сьогодні працюють в стані кібер-війни.

І це реальність, а не майбутнє. Саме з цієї точки зору, я пропоную додати ще один абзац до нашого звернення, що стосується загальної політики, оскільки нотаріат в нашій країні є інститутом захисту права власності, а безпека права власності, безпека володіння майном є одним із головних безпеки держави.

Тому таке швидке, необґрунтоване, непропрацьоване запровадження експерименту у сфері нотаріату, що напряду пов'язано із захистом права власності є досить небезпечним, з точки зору безпеки держави від кібератак.

Я вважаю важливим зробити на цьому акцент, щоб не допустити впровадження даної Постанови №1444 до внесення відповідних змін до Закону України «Про нотаріат». Пропоную додати до нашого звернення абзац, який стосується кібербезпеки.

Марченко В.М. враховано. Ми з Наталією Михайлівною цей абзац опрацюємо, щоб він був аргументований і змістовно викладав позицію по кіберзахисту.

Кузьміч Н.В. дякую за плідну працю Комісії НПУ з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності і повністю погоджуюся з Нехимчуком К.Б. Мають бути реєстри, які будуть захищати наших громадян.

Ми будемо готові до другого та третього етапів експериментального проекту, якщо держава забезпечить стабільну і якісну роботу тих реєстрів, оновлення яких передбачено на першому етапі експерименту.

Погоджуюсь додати до нашого звернення абзац, який стосується кібербезпеки

Козасва Н.М. я хотіла ще внести доповнення до всього, що вище обговорено.

Насамперед ми не можемо допустити, щоб програмне забезпечення для е-нотаріату писалось по протоколу, який зараз прийнятий як «ДБР» і «ЮБі», тобто за посиланням.

На моє переконання, у всіх наших зверненнях до Міністерства юстиції України ми маємо наполягати на підключенні нотаріусів до Електронної системи е-нотаріату має здійснюватися шляхом встановлення необхідного програмного забезпечення з прописаною базою у нотаріусів в комп'ютерах і прив'язкою до конкретного робочого місця нотаріуса, а не он-лайн доступ. Це принципове питання.

Вважаю також, що до цього питання потрібно підключити Марину Черниш, вона вже була в перемовинах і чітко розуміє ситуацію та напрям роботи.

Марченко В.М. ми з вами опрацюємо це питання, де буде чітко прописано про кібербезпеку. Право-Джастік є співпідписантами Меморандуму, і я думаю, що вони нас підтримають.

Бернацька І.М. Члени Комісії НПУ з аналітично- методичного забезпечення нотаріальної діяльності підготували ґрунтовний аналіз тих питань, які стояли з фактично 14 січня.

Ми працювали згідно Меморандумів, укладених з Міністерством юстиції. Від самого початку робота над законопроектом змін до Закону України «Про нотаріат» і над електронною системою нотаріату жодних сумнівів в добросовісності представників НПУ в представленні інтересів нотаріальної спільноти в робочих групах не виникало.

Коли ми писали цей аналіз, то вийшла гра слів, тому в деяких пунктах написано електронний нотаріат, в інших е-нотаріат, а ще в інших електронна система нотаріату, тому, що перш ніж почати писати його ми переглянули велику кількість документів та законів, тому хочу роз'яснити, що е-нотаріат та електронна система нотаріату це є різні речі.

Тому, коли ми працювали над текстом правового аналізу, намагалися прописати всі ризики і намагалися прописати всі нюанси по захисту таємниці та кібератак. Для нас це є дуже ризиковим і неприйнятним. По етапам ми все розписали. І важливим є те, що ми саме маємо сканувати.

Підсумовуючи все вищесказане, я підтримую звернення і подальші перемовини. І вважаю слухними пропозиції, наголошені раніше.

Також я направила чернетку, де ми маємо включити червоні лінії про недопущення посилок.

Ми підготували чітку правову пропозицію, яку ніхто не похитне щодо запровадження такої системи у промислову експлуатацію.

Нам необхідно об'єднувати свої зусилля спільно на платформі НПУ, щоб вистояти у процесах.

Вважаю, що НПУ має бути активним діячем у даній ситуації, і ми також повинні підключатися і спільно діяти як одна команда заради нашої професії.

Марченко В.М. зазначив, що НПУ відстоює послідовність, що будь-які зміни щодо е-нотаріату вступлять в силу виключно після внесення змін до ЗУ «Про нотаріат».

До цього можливі лише механізми відпрацювання діловодства, статистики, звітність, а все інше можливо буде впроваджувати в практику тільки після того, як будуть прийняті відповідні зміни до Закону України «Про нотаріат».

Балик Т.М. хочу подякувати Комісії за плідну працю Підготовлені на сьогодні матеріали дуже зрозумілі і точні. Також підтримую алгоритм наших подальших дій, якщо ми не будемо почуті.

Було б доцільно, щоб для захисту наших нотаріусів, Комісія з аналітично-методичного забезпечення нотаріальної діяльності напрацювала інформаційний лист з питання єдиної практики про надання відповіді на запит НАБу, а саме відповідь нотаріуса - у формі довідки, яка містить інформацію по конкретній вчиненій нотаріальній дії, а не документи, на підставі яких

вчинено нотаріальну дію. Зауважу, що така довідка кореспондується зі статтею 12 Закону про діяльність Національного антикорупційного бюро, де зазначено, що ці органи можуть витребувати тільки інформацію.

Марченко В.М. сподіваюся, всі висловили свої думки, тепер нам потрібно опрацювати всі вище обговорену інформацію та надіслати вам, для подальшого голосування. Всім дякую за участь та обговорення сьогоднішнього порядку денного.

Марченко В.М. запропонував проголосувати наступні пропозиції та ухвалити рішення:

Пункт 1. Внести зміни до Постанови Кабінету Міністрів України № 1444 від 29 грудня 2021 року та Порядку реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату, затвердженого цією постановою.

Відтермінувати реалізацію Постанови №1444 в частині запровадження систем та підсистем, що потребують змін до Закону України «Про нотаріат», узгодження окремих концептуальних положень моделі електронної системи нотаріату прийнятної для України, приведення у відповідність до законодавства Постанови №1444.

Пункт 2. (Відповідно до Положення про інформацію НПУ, затвердженого Радою НПУ 15.02.2017 року цей пункт не оприлюднюється у протоколі).

Пункт 3. Направити лист НПУ до МСЛН з проханням розглянути Постанову Кабінету Міністрів України № 1444 від 29 грудня 2021 року та надати свої висновки.

Пункт 1.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» - 28	«ПРОТИ» - 0	«УТРИМАЛИСЬ» - 0
<i>Марченко В.М., Кирилюк О.Ю., Суханова Т.О., Кузьміч Н.В., Бунякіна О.В., Бельдей М.І. Заріцька Є.О., Парамонов О.В., Масловець Л.С., Кіцула О.М., Дерун К.А., Козаєва Н.М., Балик Т.М., Пульний С.М., Пилипенко Ю.П., Нехимчук К.Б., Спірідович А.М., Бернацька І.М., Ворошина Л.В., Пивовар В.А., Самощенко О.А., Годованний О.В., Оксанюк А.А., Терещенко М.Є., Блауш Н.З., Коваленко В.В., Войтовський В.С., Бадахов Ю.Н.</i>		

УХВАЛИЛИ: 1. Внести зміни до Постанови Кабінету Міністрів України № 1444 від 29 грудня 2021 року та Порядку реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату, затвердженого цією постановою.

Відтермінувати реалізацію Постанови №1444 в частині запровадження систем та підсистем, що потребують змін до Закону України «Про нотаріат», узгодження окремих концептуальних положень моделі електронної системи нотаріату прийнятної для України, приведення у відповідність до законодавства Постанови №1444.

Рішення прийнято одногосно.

Пункт 2.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» - 27	«ПРОТИ» - 0	«УТРИМАЛИСЬ» - 1
<i>Марченко В.М., Кирилюк О.Ю., Суханова Т.О., Кузьміч Н.В., Бунякіна О.В., Бельдєй М.І. Заріцька Є.О., Масловець Л.С., Кіцула О.М., Дерун К.А., Козаєва Н.М., Балик Т.М., Пульний С.М., Пилипенко Ю.П., Нехимчук К.Б., Спірідович А.М., Бернацька І.М., Ворошина Л.В., Пивовар В.А., Самощенко О.А., Годованний О.В., Оксанюк А.А., Терещенко М.Є., Блауш Н.З., Коваленко В.В., Войтовський В.С., Бадахов Ю.Н.</i>		<i>Парамонов О.В.</i>

УХВАЛИЛИ: 2. (Відповідно до Положення про інформацію НПУ, затвердженого Радою НПУ 15.02.2017 року цей пункт не оприлюднюється у протоколі).

Рішення прийнято.

Пункт 3.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» - 28	«ПРОТИ» - 0	«УТРИМАЛИСЬ» - 0
------------------	--------------------	-------------------------

<p>Марченко В.М., Кирилюк О.Ю., Суханова Т.О., Кузьміч Н.В., Бунякіна О.В., Бельдеї М.І. Заріцька Є.О., Парамонов О.В., Масловець Л.С., Кіцула О.М., Дерун К.А., Козаєва Н.М., Балик Т.М., Пульний С.М., Пилипенко Ю.П., Нехимчук К.Б., Спірідович А.М., Бернацька І.М., Ворошина Л.В., Пивовар В.А., Самощенко О.А., Годованний О.В., Оксанюк А.А., Терещенко М.Є., Блауш Н.З., Коваленко В.В., Войтовський В.С., Бадахов Ю.Н.</p>		
--	--	--

УХВАЛИЛИ: 3. Направити лист НПУ до МСЛН з проханням розглянути Постанову Кабінету Міністрів України № 1444 від 29 грудня 2021 року та надати свої висновки.

Рішення прийнято одногосно.

Порядок денний вичерпано.

Засідання закрито о 18 год.00 хв.

Головуючий

/ПІДПИС/

Володимир МАРЧЕНКО

Секретар

/ПІДПИС/

Наталія КОЗАЄВА